

NÜFUS MÜBADELESİ İLE TÜRKİYE'YE GELEN SELANİK ŞERİYE SİCİLLERİ

Nuri ADIYEKE*

Öz: Lozan Antlaşması ile Yunanistan'dan sadece insanlar değil, farklı bölgelerden Müslüman cemaatlere ait çok sayıda evrak da getirildi. Gelen evraklar, Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul Bölge Müdürlüğü Arşivi'ne konulmuştur. Bu evrakın küçük bir kısmı tasnif edilmiş, çok sayıda evrak da tasnif edilmeden depolara kaldırılmıştır. Fakat Mübadele sırasında hazırlanan, Evrak Katalogları ve Fihrist Defterleri tasnif edilmeyen belgeler hakkında da bilgiler sunmaktadır. Yunanistan'dan gelen çeşitli belgelerin arasında 86 cilt Selanik Vilayeti'ne ait kadı sicili bulunmaktadır. Bu siciller, Selanik'te muhafaza edilen 337 cilt kadı sicillerinin tamamlayıcısıdır. Bu defterlerin çok büyük bir kısmı 19. ve 20 yüzyıllara aittir. Mübadele sırasında hazırlanan katalog defterinden bilgi edindiğimiz bu siciller, henüz araştırmacılara açılmamıştır ve tasnif edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Selanik, Kadı, Sicil, Mübadele.

KADI RECORDS OF THESSALONIKI BROUGHT TO TURKEY DURING THE POPULATION EXCHANGE

1

Abstract: The Treaty of Lausanne led to the arrival of people as well as a great number of documents belonging to Muslim communities from different regions of Greece. These documents have been placed in the Istanbul Regional Directorate Archive which is affiliated to the Directorate General of Foundations. A small volume of documents has been classified, and many documents have been stored without being classified. However, Document Lists and Index Books prepared during the population Exchange also provide information about documents that are not classified. Among the various documents brought from Greece, there are eighty-six volumes of the Kadı records that belong to the Province of Thessaloniki. These registers complement the three hundred and thirty-seven volumes of Kadı records preserved in Thessaloniki. Most of these books belong to the 19th and 20th centuries. These records, which have been found out from the catalogue book that was prepared during the population exchange, have not yet been opened to researchers and continue to be classified.

Key Words: Thessaloniki, Kadı, Register, Population Exchange.

* Dr. Öğretim Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, email: nuri.adiyeke@deu.edu.tr ORCID ID: 0000-0001-8577-2357

Lozan Antlaşması sonrasında, istisna bölgeler hariç, Yunanistan'daki Müslüman-Türk nüfus ile Türkiye'deki Rum-Ortodoks nüfus değişimi yapıldı. İnsanların değişimine paralel bu cemaatlerin tarihi evrakları da bu süreçte mübadele ettirildi. Yunanistan'dan gelen arşivin hikayesi daha önce anlatılmıştı.¹ Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul Bölge Müdürlüğü Arşivi'ne yerleştirilen bu arşivin, 1980'lerde küçük bir kısmının tasnif edilmesiyle bu arşivde önemli sayıda, bu gün Yunanistan sınırları içinde kalan coğrafyaya ait, kadı sicilleri olduğu anlaşıldı. Nitekim bu sicillerin Girit'e² ve Midilli'ye³ ait olanları tarafımızdan daha önce tanıtılmış ve bu siciller farklı yayınlarda kullanılmıştır.

Girit'e ait sicillerin büyük bir kısmı ve Midilli'ye ait sicillerin de yarısı tasnif edilerek araştırmacıların kullanımına açılmıştır. Fakat adı geçen arşivin mübadele sırasında hazırlanan katalogu⁴ üzerinde yaptığımız çalışmada şunu gördük ki mübadele sürecinde Girit ve Midilli'den olduğu gibi Selanik ve kazalarından da çok sayıda kadı sicili Türkiye'ye getirilmiştir.⁵ Ne var ki bu siciller ait oldukları yerden getirilerek, ilgili arşive konulmuş ve orada öylece bırakılmışlardır. 1980'lerde Girit ve Midilli sicillerinin bir kısmının tasnif edilmesine rağmen⁶ Selanik sicillerinin hiçbir tanesi tasnif edilen evraklar arasında yer almadı. Dolayısıyla burada tanıtacağımız siciller an itibarıyla araştırmacılara açık değildir. Bizim vereceğimiz bilgiler de bu sicilleri görmeden, mübadele sırasında hazırlanan kataloga dayanılarak sunulan bilgilerdir.

---

¹ Ayşe Nükhet Adıyke, "Mübadeleye Dair Gizli Kalmış Bir Arşiv", *Toplumsal Tarih*, Nisan 2000, c.XIII, sayı 76, ss.17–20.

² Ayşe Nükhet Adıyke - Nuri Adıyke, "Newly Discovered In Turkish Archives: Kadi Registers And Other Documents On Crete", *TURCICA, Revue Études Turques*, 2000/32, pp. 447–463. Bu makalenin Türkçesi için; Ayşe Nükhet Adıyke – Nuri Adıyke, "Türkiye'de Yeni Bulunan Girit Şeriye Sicilleri", *Fethinden Kaybına Girit*, Babıalı Kültür Yayınları, İstanbul, 2006, ss.279-292/346-350.

³ Ayşe Nükhet Adıyke – Nuri Adıyke , "Recent Discoveries in Turkish Archives: Kadi Registers of Midilli", *Turcica Revue Études Turques*, 2006/38, pp. 355–362.

⁴ Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul Bölge Müdürlüğü Arşivi (VİBMA): Mübadil Cemaat-i İslamiyeye Aid Vakıf Defterleri ve Evrak Kataloğu, Fihrist Defterleri, no: 39, 41.

⁵ Mübadele ile bölgeden gelen bütün evrak tarafımızca daha önceden tanıtılmıştı. Gelen defterlerin içinde şeriye sicillerinin dışında, evkaf defterleri, Cemaat-i İslamiye defterleri, nüfus defterleri de vardı. Geniş bilgi için bkz: A. Nükhet Adıyke - Nuri Adıyke, "Taşınabilir Kültür Varlıklarından Mübadele Sırasında Göç Eden Makedonya ve Selanik Arşivleri", 2. Balkanlarda Sosyal Bilimler Kongresi, 30 Mayıs-6 Haziran 2010 Prizren, (*Balkanlardan 21. Yüzyılı Okumak: Geçmişin İzinden Geleceğe*), *Bildiriler Kitabı*, c.1, (Edit : A. Vacihî Can, vd.), ss. 95-108.

⁶ Mübadele sırasında Girit'ten gelen fakat tasnife girmeyen siciller hakkında; Nuri Adıyke, "Girit Kadı Sicilleri Hakkında Yeni Bulgular", *Geçmişten Günümüze Girit (Tarih-Toplum Kültür)*, Uluslar arası Sempozyum bildirileri, (Edit: A. Nükhet Adıyke, T. Ercan Sepetçioğlu), Gece Kitaplığı, Ankara, 2017, ss. 67-74.

Adı geçen katalog üzerinde yaptığımız çalışmada tespit ettiğimiz sicillerin bölgesel ve kronolojik dağılımı şu şekildedir:

Tablo 1

Yeri	Defter Sayısı	Tarih Aralığı
Drama	1	1924
Karacaabad	1	1911 - 1913
Karacaova	10	1906 - 1909
Karaferye	5	1913 - 1924
Kavala	17	1913 - 1923
Kesriye	2	1690 - 1797
Selanik	31	1824 - 1924
Vodina	19	1884 - 1924
Toplam	86	1690 - 1924

Drama, Karacaabad (Aridea) ve Kesriye'ye (Kastoria), ait çok az örnek sicil olmasına rağmen Selanik (Thessaloniki), Vodina (Edessa) ve Kavala'ya ait sicil sayısı oldukça fazladır. Katrin (Katerini), Langada, Avrethisarı (Kılış/Kilkis), Yenice-i Vardar (Gianitsa), Demirhisar (Sidirokastro), Siroz (Serez) gibi kazaların ise adı geçen arşivde farklı evrakları ve defterleri olmasına rağmen hiç kadı sicilleri yoktur. Kesriye'ye ait iki ve Selanik'e ait tek defter hariç sicillerin tamamı Tanzimat sonrasına tarihlenmektedir. En eski tarihli defterler olan Kesriye kadı sicilleri 17. yüzyılın sonlarından, 18. yüzyılın sonlarına tarihlenmesi açısından önemlidir. Hatta sicillerin önemli bir kısmının, ilgili coğrafyanın Yunanistan yönetimine girişinden sonraya tarihlendiği anlaşılmaktadır.

İki numaralı tablo incelendiği zaman ilk sütunda verilen numaralar, Girit ve Midilli sicillerinde kullandığımız gibi 1980'lerde, sonradan arşiv için yapılan numaralandırma değildir. Bu, 1920'lerdeki Fihrist defteri için yapılan numaralandırmadır ve işlevsizdir. Defterlerin o tarihteki, eski fihrist defterine kaydedilme sırasını bildirmektedir. Biz de katalogdaki bu numaraları vermeyi uygun bulduk. Bu çerçevede listeyi de alfabetik değil bu sıra ile verdik.

Katalog listede “*defter hakkında bilgi*” sütununda şeriye sicili olduğu açık yazılı olan veya “*mülahazat*” kısmında bize bu tür bir bilgi sunan defterleri bu listeye aldık. Girit sicillerinde olduğu gibi, ferağ ve intikal defterleri, vakıflarla ilgili kadı uygulama defterlerini, evkafa ait işlemler olduğu için bu listeye almadık. Defterlerin büyük bir kısmında doğrudan, “*mahkeme-i*

şer'iyye sicili" veya "*mahkeme-i şer'iyye karar/zabıt defteri/ceridesi*" yazılmıştır. Bunun yanı sıra çeşitli izinname, veraset, vesayet, vekalet, ifade ve müracaat, ilamat, nafaka takdiri, mürasele (anlaşma), borç kayıt, emanet, çeşitli hüccetlerin yazıldığı defterler, beratların ve gediklerin kayıtlı olduğu defterler, müsvedde defterleri ve dilekçelerin kaydedildiği dilekçe defterleri de bulunmaktadır. Dava takip defteri, mahkeme kararları özeti defterlerinin yanı sıra mahkemelere, gelen ve giden evrakların da gelen-giden evrak kayıt defterleri de bulunmaktadır. Yine defter başlıkları arasında mahkemelerin akçasal işleriyle ilgili olarak, tahsilat/hasılat hesap defterleri, çeşitli masraflar defterleri, geçici masrafların kayıt defteri, farklı hesap defterleri de bulunmaktadır. Son olarak, "*mahkeme-i şer'iyyeye aid muhtelit Rumca vesaik tomarı*" ve "*mehakim-i şer'iyyeye verilen muamelata aid evrakın müsvedde paketi*" başlıklarıyla kadı mahkemelerine ait, iki adet defterleşmemiş evrak kümesi bulunmaktadır.⁷

Defterlerin sayfa numaraları nadiren sadece sayı olarak verilmiştir. Sayfa sayısı, kimi zaman karşılıklı olarak belirtilmiş, çok büyük bir çoğunlukla defterlerin muameleli sayfa sayısı verilmiştir. Örneğin, 286 sahifelik defterin yarısı muamele görmüş, 240 sahife kısmen muamele görmüştür, üçte biri muameleli, kısmen muamele görmüştür gibi. Defter sayfa sayısı birkaç sayfa ile 500 arası değişebilmektedir. Bazen oldukça karışık sayfa numaralamaları da görülebilmektedir. Örneğin, 125 numaralı Selanik defteri, sayfa bilgisinde "*112 numaradan 278 numaraya kadar bir numaradan 210 numaraya kadar tekrar birden 505 numaraya kadar*" ibaresi vardır. Bu açıdan 129 numaralı Selanik defteri çok ilgi çekicidir. 199 sahifelik defter hiç muamele görmemiş ve tamamen boştur.

Tarihler, kimi zaman Hicri ki bu takdirde kataloga Arabi olduğu özellikle yazılmış, kimi zaman herhangi bir şey yazılı olmadan (Rumi) kimi zaman da Miladi olarak belirtilmiştir. Tarihlerde kimi zaman da sadece son muamele tarihi kaydedilmiştir.

Açıklamalar kısmında ise farklı türde bilgiler bulunmaktadır. İlk türde farklı bir numaralandırmaya gönderme yaparak, birinci defter, ikinci defter vs. gibi açıklamalar yazılıdır. İkinci tür bilgilendirmede, defterin şekli ve durumu yazılmaktadır. Örneğin; uzun ve gayr-ı matbu yazım bir defter, eski, perişan ve karışık yazım bir defter, eski ve perişan, gayet perişan veya uzun ve muntazam gibi. Üçüncü tür açıklamada da defterin içeriği ile ilgili veriler sunulmaktadır. Örneğin; Selanik müftüsünün hakim' üş-şer sıfatıyla evkafa ve saireye dair verdiği kararlar, vakıf ve tevliyet ve saireye dair hükmü şer'i sıfatıyla verilen kararlar, farklı karar ve vasiyetnameler, evkafa ait, emirname-yi umumi, Mehmet Salih Efendi zamanına ait evrak gibi.

⁷ Ayşe Nühket Adıyeke - Nuri Adıyeke, "Taşınabilir Kültür Varlıklarından Mübadele Sırasında...", s. 106.

Henüz araştırmacılara açılmayan Türkiye'deki 86 ciltlik Selanik bölgesi sicilleri, Selanik'teki Makedonya Tarihi Arşivi'nde bulunan 337 ciltlik Osmanlı dönemine ait sicillere bir ek oluşturmaktadır. Selanik'te, Makedonya Tarih Arşivi'nde bulunan ve 1694-1912 yılları arasına ait olan sicillerin katalogu Vasilis Dimitriadis tarafından hazırlanmıştı.⁸ Yunanca hazırlanan bu katalog 2018 yılında Levent Kayapınar ve Arslan Kılıç tarafından Türkçeye çevrilerek yayınlandı⁹ ve Türk araştırmacılarına tanıtıldı.

Tamamen bütün bir külliyyat oluşturmasa da Selanik'teki Makedonya Tarihi Arşivi'ndeki siciller ile Türkiye'deki sicillerin birbirlerini tamamladıkları görülmektedir. Selanik ve Karaferye'ye ait siciller Türkiye'deki ve Selanik'teki arşivlere dağılmıştır. Ne var ki her iki arşivdeki sicillerin toplamı da olması gereken defterlerin çok azıdır. Bu durum bütün Osmanlı coğrafyası için geçerlidir.

Tüm Yunanistan için geçerli olan, defterlerin bir kısmının Yunanistan'da kalması, bir kısmının da mübadele ile Türkiye'ye gelmesi kanaatimizce her hangi bir sistemli organizasyonla gerçekleşmiş bir durum değildi. Bölgedeki cemaat idaresinin bu konuya verdiği önem, Karma komisyonlardaki insanların inisiyatifleri ve dönemin kargaşası bu tür kayıtların bazen yerinde kalmasına bazen de cemaatle beraber Türkiye'ye gelmesine yol açmıştır.

Sonuç olarak; Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul Bölge Müdürlüğü Arşivi'nde, mübadele sırasında Yunanistan'dan getirilen, henüz araştırmacılara açık olmasa da varlığını bildiğimiz ve bir süre sonra bilim dünyasına sunulacağını ümit ettiğimiz doksan cilde yakın Selanik ve kazalarına ait kadı sicili bulunmaktadır. Ümidimiz bu hazinenin en kısa sürede araştırmacılara açılmasıdır.

Tablo 2: Mübadele İle Türkiye'ye Gelen Selanik Şeriyeye Sicilleri

N o	Defte r No	Şehri	Defter hakkında bilgi	Sayfası	Tarihi	Açıklama
1	50/I	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye sicili	324 muameleli	Arabi 1315-1325	Altıncı sicil
2	50/III	Vodina	Mahkeme-i	101	Arabi	Dördüncü

⁸ Bu katalogların genel olarak tanıtımı ve kayıt örnekleri için, Levent Kayapınar, "Selanik-Makedonya Tarih Arşivi Şeriyeye Sicili Kataloğu", *Anadolu ve Balkanlar Araştırmaları Dergisi*, c.1, sayı 1, (2018), ss. 201-263.

⁹ Levent Kayapınar-Arslan Kılıç, "Selanik Şeriyeye Sicilleri Kataloğu", *Anadolu ve Balkanlar Araştırmaları Dergisi*, c.1, sayı 1, (2018), ss. 137-193; Levent Kayapınar-Arslan Kılıç, "Selanik Şeriyeye Sicilleri Kataloğu -2", *Anadolu ve Balkanlar Araştırmaları Dergisi*, c.1, sayı 2, (2018), ss. 175-239.

			şer'iyye sicili	muameleli	1307-1309	sicil
3	50/V	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye sicili	158 muameleli	Arabi 1305-1306	Üçüncü sicil
4	50/-	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye sicili	300 sahifeye kadar muameleli	Arabi 1325-1341	Yedinci sicil
5	50/-	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye sicili	161 muameleli	Arabi 1302-1303	Birinci defter
6	50/-	Vodina	Mahkeme-i şer'iyyeye aid muhtelit Rumca vesaik tomanı			
7	70	Selanik	Cemaati İslamiye ilamat ve vesaik-i şeriyye defteri	153 numaraya kadar		Selanik müftüsünün hakimü'ş-şer sıfatıyla evkafa ve saireye dair verdiği kararlar
8	71	Selanik	Müftülük izinname kaydına mahsus defter	349 numaraya kadar		
9	72	Selanik	Müftülük mürasele-yi şer'iyyeye mahsus defter	23 numaraya kadar	1240	Vakıf ve tevliyet vesaireye dair hükm-ü şer'i sıfatıyla verilen kararlar
10	73	Selanik	Müftülük zabt-ı dava	Tahminen 100 sahife	1924	Farklı karar ve

			ceridesi	muameleli		vasiyetnamel er numarası 5
11	74	Selanik	Müftülük takdir-i nafaka zabtına mahsus defter	Takriben 18 sahife kadar muameleli	Haziran 1338	
12	75	Selanik	Mahkeme-i şer'iyye karar defteri	14 muameleli sahife	1924 son muamel e	
13	76	Selanik	Mahkeme-i şer'iyye karar defteri	6 muameleli sahife	1924 son muamel e	
14	77	Selanik	Sarfiyat muvakkate defteri	1 muameleli sahife		
15	78	Selanik	Karar defteri	100 sahifeden ibaret	1335	
16	79	Selanik	Matlubat ve tahsilat hesap cari defteri	286 sahife Nısfı muamele görmüştür		
17	80	Selanik	Emanat defteri	119 karşılıklı	1924 son muamel e	
18	82	Selanik	İzinname defteri	240 sahife Kısmen muamele görmüştür	1337 son muamel e	
19	89	Selanik	Takib-i dava ve masarif-i muhakeme defteri	199 karşılıklı	1337	Evkafa aid

20	90	Selanik	Dava ve masarif muhakeme defteri fihristi	1 den 359 numaraya kadar		
21	91	Selanik	Karar defteri	250 sahife	1334 son muamel e	
22	93	Selanik	Muhakeme-i şer'iyeye ifade ve müracaat defteri	149 sahife	Teşrin-i sani 1331 senesine kadar	
23	94	Selanik	Takib-i dava ve mesarif-i muhakeme defteri	199 karşılıklı sahife	1924 son muamel e	
24	95	Selanik	Sarfiyat-ı muvakkate muavene defteri	78 muamele gören sahife	1924 son muamel e	
25	125	Selanik	Veraset müzekkeresi kaydına mahsus defter	112 numaradan 278 numaraya kadar bir numaradan 210 numaraya kadar tekrar birden 505 numaraya kadar	1334-1924	
26	126	Selanik	Vesayet zaptına mahsus defter	dörtte biri muameleli	1337-1340	
27	127	Selanik	İzn-i	7 kağıdı	1337-	

			hüccete mahsus zabıt ceridesi	muamelelidir	1340	
28	128	Selanik	Mahkeme-i şer'iyesi izin ve hüccet kaydına mahsus defter	Üçte biri muameleli	1333-1337	
29	129	Selanik	Takib-i dava ve masarif muhakeme defteri	199 sahife		Defter hiç muamele görmemiş boşdur
30	145	Selanik	Berat suretlerinin kaydına mahsus defter	72 muameleli sahife	1260-1281	
31	146	Selanik	Sultan Mahmut Han-ı saninin gediklerine aid defter, mazbut ve mülhaka ferağ ve intkaliyle mahlulat kaydına mahsus	530 sahife	1281-1298	1 numaralı defter
32	165	Selanik	Muharrerat varide defteri	65 muameleli sahife	1323-1325	
33	169	Selanik	Muharrerat varide defteri	36 muameleli sahife	1322-1323	

34	172	Selanik	Yazılan sadıra defteri	35 muameleli sahife	1323-1325	Emirname-yi umumi
35	173	Selanik	Perakende sadıra defteri	6 muameleli sahife	1325-1326	
36	177	Selanik	Sadıra hulasa kayıd defteri	100 takriben	1326	
37	360	Selanik	Mehakim-i şer'iyyeye verilen muamelata aid evrakın müsvedde paketi	20 aded takriben	1324	
38	391	Kesriye	Mahkeme-i şer'iyye kararları	Takriben 100	1102	Uzun ve gayr-ı matbu yazım bir defter
39	393	Kesriye	Mahkeme-i şer'iyye sicili	Takriben 100	1211	Eski, perişan ve karışık yazım bir defter. Mehmet Salih Efendi zamanına aid
40	470	Drama	Mahkeme-i şer'iyeye zabıt defteri	54. 11 muameleli	1924	
41	561	Vodina	Müftülüğe civardan gelen evrakın hıfzına mahsus paket	Takriben 20 aded	1922	
42	562	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye	140	1302-	Eski ve

			zabıt defteri		1304	perişan
43	563	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye müsted'ayât paketi	Takriben 20 aded	1328	
44	564	Vodina	Müftülük muameleleri ikmal edilmiş istida paketi	Takriben 20 aded	1338	
45	566	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye zabt-ı dava ceridesi	176 muameleli	1327-1328	
46	567	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye zabıt defteri	150 takriben	1324-1325	Eski bir defter
47	568	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye zabıt defteri	119	1326-1327	
48	569	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye zabıt defteri	150 takriben	1321-1326	
49	570	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye zabt-ı dava defteri	228. 79 muameleli	1327-1330	
50	571	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye zabt-ı dava defteri	70 takriben	1304-1311	Eski bir defter
51	572	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye hasılat defteri	200	1300-1326	Eski bir defter
52	573	Vodina	İzinname kaydına mahsus defter	196. 64 muameleli	1329-1339	

53	588	Vodina	Mahkeme-i şer'iyye sicili	170 muameleli	1303-1305	Uzun ve muntazam İkinci defter
54	590	Karacaov a	Mahkeme-i şer'iyye makbuzat ve sarfiyat defteri	6 muameleli	1328	
55	591	Karacaov a	Mahkeme-i şer'iyyeye mahsus tescil-i vekalet defteri	70 muameleli takriben	1322-1338	
56	592	Karacaov a	Mahkeme-i şer'iyyeye mahsus izinname kayıd defteri	19 muameleli	1327-1339	
57	593	Karacaov a	Mahkeme-i şer'iyyeye mahsus vekalet defteri	50 muameleli takriben	1322-1337	
58	594	Karacaov a	Mahkeme-i şer'iyyeye mahsus zabt-ı dava defteri	200 takriben	1322-1328	
59	595	Karacaov a	Mahkeme-i şer'iyyeye mahsus i'lamat defteri	200 takriben muameleli	1328-1342	
60	597	Karacaov a	Mahkeme-i şer'iyye hasılat defteri	30 takriben muameleli	1322-1327	Perişan
61	599	Karacaov	Mahkeme-i	17	1326-	

		a	şer'iyyeye mahsus hulâsa kayıd defteri	muameleli	1337	
62	600	Karacaov a	Mahkeme-i şer'iyyenin izinname defteri	100 takriben	1322-1327	Gayet perişan
63	601	Karacaov a	Mahkeme-i şer'iyyenin hesabat defteri	50 takriben muameleli	1324-1326	
64	651	Kavala	İlamat sicil defteri	390 sahife	1920-1922	1 den 198 sıra numarasına kadar kararı havi 20 numaralı defter
65	652	Kavala	İlamat sicil defteri	294	Arabi 1331-1338	19 numaralı
66	653	Kavala	Zabt-ı mahkeme defteri	246	Arabi 1337-1339	18 numaralı
67	654	Kavala	Mehakim zabt defteri	200	1335-1339	22 numaralı
68	655	Kavala	Zabıt ceridesi	139 muameleli	1921-1922	
69	656	Kavala	Zabıt ceridesi	144 muameleli	1332-1921	
70	657	Kavala	Vekalet ve tevliyet kayıd defteri	21 muameleli	Arabi 1334-1336	1 den 14 sıra numarasına kadar karar numaralı
71	658	Kavala	Mahkeme-i şer'iyye hasılat	29 muameleli	1322-1922	

			defteri			
72	659	Kavala	Mahkeme-i şer'iyye zabıt defteri	110	1331-1335	1 numaralı defter
73	660	Kavala	İstinaf istidalarının kaydına mahsus defter	96. 19 muameleli	1333-1921	14 dört numaralı
74	661	Kavala	Vekalet ve vesayet-i şer'iyye kaydına mahsus defter	22 muameleli	Arabi 1335-1337	11 numaralı defter
75	662	Kavala	Hasılat-ı şer'iyye defteri	42. 16 muameleli	1332-1335	
76	663	Kavala	Mahkeme-i şer'iyye zabıt defteri	151	1329-1331	4 numaralı defter
77	664	Kavala	Taksim-i veraset defteri	46 muameleli	1324-1334	16 numaralı defter
78	665	Kavala	Mukarrerat-ı şer'iyye ve idariyeyi muhtevi sicil defteri	195 muameleli	1329-1923	3 numaralı defter
79	666	Kavala	İzinname kayıd defteri	91 muameleli	1331-1339	9 numaralı defter
80	667	Kavala	Tahrir-i terekeye mahsus defter	20 takriben muameleli	1332-1334	
81	692	Karaferye	Mahkeme-i şer'iyyenin yevmiye	10 takriben	1329-1333	

			defteri			
82	693	Karaferye	Vesayetnam e defteri	70 karşılıklı	Arabi 1333-1924	4 numaralı
83	694	Karaferye	Taksim-i veraset defteri	71 karşılıklı	1331-1340	5 numaralı
84	695	Karaferye	Mahkeme-i şer'iyenin zabıt defteri	199. 84 muameleli	1329-1331	3 numaralı
85	696	Karaferye	Mahkeme-i şer'iyenin zabıt defteri	48 muameleli	1329-1340	2 numaralı
86	741	Karacaaba d	Mahkeme-i şer'iyeye idane zabıt defteri	35 muameleli	1327-1328	

Kaynakça

I-Temel Kaynaklar:

Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul Bölge Müdürlüğü Arşivi (VİBMA): *Mübadil Cemaat-i İslamiyeye Aid Vakıf Defterleri ve Evrak Kataloğu, Fihrist Defterleri*, no: 39, 41.

II-Araştırma ve İnceleme Eserler:

ADIYEKE Ayşe Nükhet, “Mübadeleye Dair Gizli Kalmış Bir Arşiv”, *Toplumsal Tarih*, Nisan 2000, c.XIII, sayı 76, ss.17–20.

ADIYEKE Ayşe Nükhet - ADIYEKE Nuri, “Newly Discovered In Turkish Archives: Kadi Registers And Other Documents On Crete”, *TURCICA, Revue Études Turques*, 2000/32, pp. 447–463. Bu makalenin Türkçesi için; Ayşe Nükhet Adıyke – Nuri Adıyke, “Türkiye’de Yeni Bulunan Girit Şeriye Sicilleri”, *Fethinden Kaybına Girit*, Babıali Kültür Yayınları, İstanbul, 2006, ss.279-292/346-350.

ADIYEKE Ayşe Nükhet – ADIYEKE Nuri , “Recent Discoveries in Turkish Archives: Kadi Registers of Midilli”, *Turcica Revue Études Turques*, 2006/38, pp. 355–362.

ADIYEKE A. Nükhet - ADIYEKE Nuri, “Taşınabilir Kültür Varlıklarından Mübadele Sırasında Göç Eden Makedonya ve Selanik Arşivleri”, 2. Balkanlarda Sosyal Bilimler Kongresi, 30 Mayıs-6 Haziran 2010 Prizren, (*Balkanlardan 21. Yüzyılı Okumak: Geçmişin İzinden Geleceğe*), *Bildiriler Kitabı*, c.1, (Edit : A. Vacihî Can, vd.), ss. 95-108.

ADIYEKE Nuri, “Girit Kadı Sicilleri Hakkında Yeni Bulgular”, *Geçmişten Günümüze Girit (Tarih-Toplum Kültür)*, Uluslar arası Sempozyum bildirileri, (edit: A. Nükhet Adıyke - T. Ercan Sepetçioğlu), Gece Kitaplığı, Ankara, 2017, ss. 67-74.

KAYAPINAR Levent, “Selanik-Makedonya Tarih Arşivi Şeriye Sicili Kataloğu”, *Anadolu ve Balkanlar Araştırmaları Dergisi*, c.1, sayı 1, (2018), ss. 201-263.

KAYAPINAR Levent - KILIÇ Arslan, “Selanik Şeriye Sicilleri Kataloğu”, *Anadolu ve Balkanlar Araştırmaları Dergisi*, c.1, sayı 1, (2018), ss. 137-193.

Adıyeke, N. (2021). Nüfus Mübadelesi ile Türkiye'ye Gelen Selanik Şeriye Sicilleri. ANKARAD, 2(3), 1-16.

KAYAPINAR Levent - KILIÇ Arslan, "Selanik Şeriye Sicilleri Kataloğu -2", *Anadolu ve Balkanlar Araştırmaları Dergisi*, c.1, sayı 2, (2018), ss. 175-239.